

Комунальний заклад вищої освіти

«Рівненська медична академія»

Рівненської обласної ради

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК «Траєкторія медичної освіти»

Рівне 2026

Комунальний заклад вищої освіти

“Рівненська медична академія”

Рівненської обласної ради

Akademia slaska Academy of Silesia

Буковинський державний медичний університет

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

ТРАЄКТОРІЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів

з досвіду роботи педагогів та тез доповідей

Освітнього навчально-методичного форуму

«Фахівець XXI століття:

дослідження та освітні інновації в умовах

воєнного стану в Україні»

(м. Рівне, 29-30 січня 2026 року)

Рівне — 2026

Розглянуто та рекомендовано до видання Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради,
протокол № 7 від 27 лютого 2026 р.

Редакційна колегія:

Редактор: *Шустик Роман Петрович*, ректор КЗВО “Рівненська медична академія” РОР, кандидат медичних наук, заслужений лікар України;

Бухальська С. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з виховної роботи Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Дундюк В. О., кандидат педагогічних наук, методист КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Конощук Р. В., перший проректор КЗВО “Рівненська медична академія” РОР;

Краєвський Р. З., методист КЗВО “Рівненська медична академія” РОР, викладач суспільно-гуманітарних дисциплін;

Лисиця Д. Л., кандидат педагогічних наук, доцент, директор Фахового медичного коледжу КЗВО “Рівненська медична академія” РОР,

Лотушко Н. М., методист КЗВО “Рівненська медична академія” РОР, викладач інформатики;

Матвєєв С. В., викладач інформатики Фахового медичного коледжу КЗВО “Рівненська медична академія” РОР;

Хмеляр І. М., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Штрімайтіс О. В., кандидат фармацевтичних наук, доцент, проректор з наукової роботи КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Щупак О. Ю., методист Фахового медичного коледжу КЗВО Рівненська медична академія РОР.

Траєкторія медичної освіти: збірник матеріалів з досвіду роботи педагогів та тез доповідей Освітнього навчально-методичного форуму *«Фахівець XXI століття: дослідження та освітні інновації в умовах воєнного стану в Україні»*, м. Рівне, 29-30 січня 2026 р. / редкол.: Р. П. Шустик та ін. – Рівне: КЗВО «Рівненська медична академія», 2026. – 272 с.

У збірник увійшли матеріали з досвіду роботи педагогів КЗВО «Рівненська медична академія» РОР та тези доповідей учасників Освітнього навчально-методичного форуму *«Фахівець XXI століття: дослідження та освітні інновації в умовах воєнного стану в Україні»*, у яких висвітлено актуальні проблеми теорії і практики впровадження інноваційних технологій в освітній процес у медичних навчальних закладах.

Матеріали подані в авторській редакції, за їх якість і науковий зміст відповідають автори.

Рекомендовано для педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої та фахової передвищої освіти.

© КЗВО «Рівненська медична академія»

ЕТИКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ: ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ВИПРОБУВАНЬ

ОКСАНА СТОЛЯРЕНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов,

Вінницький національний технічний університет,

м. Вінниця

ОЛЕНА СТОЛЯРЕНКО,

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту,

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних трансформацій та локальних збройних конфліктів особливої гостроти набуває питання морально-етичного становлення особистості. Для України, яка проходить крізь випробування повномасштабною війною, проблема формування етики відповідальності майбутнього фахівця трансформується з теоретичної площини у практичну необхідність виживання та відновлення держави. Традиційні освітні парадигми, що фокусувалися переважно на жорстких навичках (hard skills), сьогодні виявляються недостатніми. Виникає нагальна потреба в переосмисленні виховного потенціалу вищої освіти як інструменту загартування відповідального громадянина-професіонала, здатного приймати рішення в умовах критичної невизначеності та етичних дилем.

Питання етики відповідальності в гуманітаристиці закладені в працях Ганса Йонаса [2], який наголошував на відповідальності перед майбутніми поколіннями, та Еммануеля Левінаса [3], який пов'язував відповідальність із визнанням Іншого. Зокрема, Г. Сковорода вказував на «сродну працю» як основу гармонії особистості [4], а сучасні дослідники, наприклад Н. Дика, звертають увагу на трансформацію ціннісних орієнтацій студентства під впливом воєнних дій [1]. Проблеми професійної етики та виховання молоді в кризових умовах досліджували такі українські науковці, як В. Кремень [8], І. Бех, С.

Максименко. Проблеми гуманістичного виховання та духовно-інтелектуального розвитку молоді в умовах технократичних змін та соціальної турбулентності є об'єктом досліджень Оксани Столяренко та Олени Столяренко, О. Пінаєвої та Б. Пінаєва [5], [6], [7]. Проте комплексний аналіз виховного впливу освіти на формування етики відповідальності саме в контексті тривалого воєнного стану залишається недостатньо розкритим.

Актуальність статті зумовлена необхідністю подолання когнітивного дисонансу між академічними вимогами та реаліями воєнного часу. Майбутній фахівець сьогодні - це не просто фахівець з дипломом, а суб'єкт, від чийх моральних рішень залежатиме стійкість критичної інфраструктури, безпека людей та повоєнна відбудова. Формування етичного каркаса особистості в період війни стає запобіжником проти професійної деформації та байдужості.

Метою публікації є концептуалізація поняття «етика відповідальності» в системі підготовки майбутніх фахівців та обґрунтування виховних механізмів, які дозволяють закладам вищої освіти ефективно реалізовувати свій потенціал у період воєнних випробувань.

Виклад основного матеріалу. Етика відповідальності майбутнього фахівця в умовах війни виходить за межі суто корпоративної етики. Вона стає екзистенційним вибором, де професіоналізм тісно переплітається з патріотизмом та громадянською позицією. Освітній процес у цей період має базуватися на принципі «педагогіки солідарності», де викладач і студент є партнерами у подоланні спільних викликів. Виховний потенціал освіти реалізується через залучення молоді до волонтерських проєктів, де професійні навички застосовуються для допомоги постраждалим або силам оборони. Такий досвід формує усвідомлення того, що будь-яка дія чи бездіяльність фахівця має конкретні соціальні наслідки.

Важливим аспектом є впровадження в освітній процес кейс-методів, що базуються на реальних етичних дилемах воєнного часу: від вибору між безпекою та виконанням професійного обов'язку до питань академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання під обстрілами. Відповідальність тут розглядається не як зовнішній примус, а як внутрішня потреба суб'єкта. Система освіти повинна не лише транслювати знання, а й створювати середовище «морального резонансу», де цінності честі, гідності та служіння суспільству стають фундаментом професійної ідентичності. Психолого-педагогічна підтримка в цьому контексті є невід'ємною частиною виховання, оскільки лише внутрішньо цілісна особистість здатна нести тягар відповідальності у дестабілізованому світі.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи, зазначимо, що війна виступає каталізатором переосмислення виховної функції вищої школи. Етика відповідальності майбутнього фахівця стає стратегічним ресурсом нації. Виховний потенціал освіти в період воєнних випробувань полягає у переході від формального навчання до ціннісно-орієнтованого

виховання, яке готує фахівця не лише до праці, а й до активної участі в захисті та розбудові держави. Подальші дослідження мають зосередитися на розробці конкретних методик інтеграції етичних модулів у технічні та природничі дисципліни для посилення гуманістичної складової професійної підготовки.

Література

1. Дика Н. П. Ціннісні орієнтири сучасної студентської молоді в умовах воєнного стану. *Педагогіка та психологія*. 2023. № 4. С. 12–18.
2. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / пер. з нім. Київ : Лібра, 2001. 400 с.
3. Левінас Е. Між нами : дослідження про думку-про-іншого / пер. з фр. Г. Волинки. Київ : Дух і Літера, 1999. 292 с.
4. Сковорода Г. Твори : у 2 т. Київ : Обереги, 2005. Т. 1. 528 с.
5. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В. Розвиток освіти України: гуманістичні пріоритети виховання особистості. *День Соборності України: історико-політологічні дискусії* : зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2025. Вип. 12. 162 с. С. 130–143.
6. Столяренко Ол., Столяренко Ок., Пінаєва О., Пінаєв Б. Молодь і суспільство в умовах технократичних змін і перспективи гуманістичних тенденцій розвитку. *Педагогіка безпеки*. Том 10, вип. 1, С. 33–40, Квіт 2025. DOI: <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2025-10-1-033-040>
7. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В. Концептуальні антропологічні підходи у визначенні методології гуманістичного виховання та духовно-інтелектуального розвитку молоді. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті* : міжнар. період. зб. наук. пр. / за заг. ред. В. П. Бабича, О. М. Хвостиченка. Харків : НДВП «ІнтелектЕкспрес-Капітал», 2024. Вип. 6. 200 с. С. 10–21. DOI: <https://doi.org/10.58962/2708-4809.SIUTY.2024.01>
8. Теоретичні та практичні аспекти формування етичної культури майбутніх фахівців : монографія / за ред. В. Г. Кременя. Київ : Знання, 2022. 315 с.